

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 73/2021-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, proti postupu Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 185/2009 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 185/2009 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresný súd Spišská Nová Ves **j e p o v i n n ý** zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume **1 500 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Spišská Nová Ves **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **691,34 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 20. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom

Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 185/2009 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalovaného v 1. rade je stranou sporu v konaní o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, ktoré sa začalo podaním žaloby na okresnom súde 30. septembra 2009 a dosiaľ nie je právoplatne skončené. Podľa pomerne podrobného chronologického priebehu napadnutého konania popísaného sťažovateľom po doručení žaloby na vyjadrenie a nariadení prvého pojednávania na 23. november 2011 (odročeným na žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľa) okresný súd uznesením č. k. 7 C 185/2009-31 z 11. decembra 2009 konanie prerušil do právoplatného skončenia dedičského konania vedeného pod sp. zn. 6 D 108/2008 po zomrelej [REDAKOVANÉ] (podľa okresného súdu to bolo prerušenie konania po nevohej [REDAKOVANÉ], pozn.). Na základe výsledku dedičského konania (po čiastočnom späťvzátí žaloby, pozn.) okresný súd uznesením z 11. septembra 2012 zastavil konanie proti žalovaným v druhom až šiestom rade. Po dvoch odročených pojednávaniach (7. novembra 2012 a 28. novembra 2012) okresný súd na návrh sťažovateľa uznesením č. k. 7 C 185/2009-108 z 13. júna 2013 znova rozhodol o prerušení napadnutého konania, tentoraz do právoplatného skončenia súdneho sporu, ktorého predmetom bolo priznanie nehnuteľností do dedičstva po nevohej [REDAKOVANÉ] (civilné sporové konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 13 106/2012 – spisová značka prerušeného konania bola zmenená uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co 389/2013 z 10. júna 2014, pozn.).

2.1 Dňa 9. februára 2018 sťažovateľ oznámil okresnému súdu, že podal návrh na dodatočné dedičské konanie po nevohej [REDAKOVANÉ] (dodatočné dedičské konanie bolo vedené pod sp. zn. 13 D 235/2017, pozn.).

2.2 Okresný súd po tom, čo pripustil rozšírenie okruhu žalovaných, uznesením č. k. 7 C 185/2009-185 z 1. júna 2020 rozhodol o pokračovaní napadnutého konania 26. augusta 2020 a vec prejednal na pojednávaní, ktoré odročil na účel potreby znaleckého dokazovania na určenie hodnoty nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu. Po dvoch zmenách bol uznesením č. k. 7 C 185/2009-236 z 3. novembra 2020 ustanovený v poradí tretí znalec.

3. Podľa sťažovateľa v napadnutom konaní vznikol v postupe konajúceho súdu bezdôvodný priet'ah v trvaní 4 rokov spôsobený absolútnou nečinnosťou okresného súdu, ktorý rozhodol o pokračovaní v napadnutom konaní až 1. júna 2020, čo je 4 roky po odpadnutí prekážky, ktorá mu bránila konať. Navrhol, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní na okresnom súde vedenom pod sp. zn. 7C 185/2009 porušené boli, prikáže okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných priet'ahov a zakáže okresnému súdu pokračovať v porušovaní sťažovateľom namietaných práv. Súčasne sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 7 000 eur a náhrady trov konania.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 73/2021 z 23. februára 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie.

5. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov, doložených príloh a obsahu súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

II

Argumentácia sťažovateľa

6. V podstatnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľ upriamil pozornosť na celkovú dĺžku trvania a priebeh súdneho sporu. Uviedol, že určitou mierou mohol prispieť k predĺženiu súdneho konania, keď opakovane žiadal okresný súd o predĺženie lehoty určenej súdom na vyjadrenie sa, avšak obdobie 3 mesiacov s ohľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania (11 rokov a 6 mesiacov) je podľa názoru sťažovateľa zanedbateľným časovým úsekom. Ďalej zdôraznil, že vo svojich výpovediach a písomných podaniach okresnému súdu opakovane poukazoval na svoj mimoriadny osobný vzťah k predmetu konania, ktorým sú pozemky patriace do dedičstva po starých rodičoch sťažovateľa. Situácia, v ktorej okresný súd oddiaľuje právoplatné skončenie predmetného konania, je nielen narušením právnej a materiálnej istoty sťažovateľa, ale je pre neho aj značne psychicky zraňujúca. Sťažovateľ poukázal na to, že je osobou vo veku 69 rokov a starobným dôchodcom a má záujem vysporiadať svoje majetkové pomery ešte počas života, k čomu nesporne patrí aj naloženie s predmetom konania, ktorým je dedičstvo po starých rodičoch sťažovateľa a má pre neho vysokú hodnotu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení sp. zn. SprV/81/2021 k ústavnej sťažnosti z 11. marca 2021, súčasťou ktorého bol tiež chronologický prehľad procesných úkonov, uviedol, že v napadnutom konaní realizoval úkony smerujúce k ukončeniu veci, bolo však nevyhnutné viacnásobné prerušenie napadnutého konania do skončenia iných konaní, výsledok ktorých mal podstatný význam pre rozhodnutie súdu v predmetnej veci.

7.1 Napadnuté konanie bolo prvýkrát prerušené uznesením č. k. 7 C 185/2009-31 z 11. decembra 2009 (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 18. februára 2010, pozn.) do právoplatného skončenia dedičského konania po [REDAKOVANÉ] vedeného pod sp. zn. 6 D 108/2008 (dedičské konanie bolo právoplatne skončené 22. júla 2010, pozn.). Na návrh sťažovateľa bolo konanie prerušené uznesením č. k. 7 C 185/2009-108 z 13. júna 2016 (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 22. júla 2014 v spojení s uznesením Krajského súdu č. k. 2 Co 389/2013 z 10. júna 2014, pozn.) do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 13 C 106/2012. Konanie vedené pod sp. zn. 13 C 106/2012 sa síce právoplatne skončilo 6. mája 2016, okresný súd ale nemohol ďalej konať, keďže výsledkom tohto konania bolo rozhodnutie, že nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom napadnutého konania, patria v podiele 1/2 do dedičstva po [REDAKOVANÉ]. Z uvedeného dôvodu súd nemohol rozhodnúť bez prejednávania podielu v predmetných nehnuteľnostiach po právnej predchodkyni sťažovateľa. V tejto súvislosti okresný súd uviedol, že sťažovateľ je v súdnom spore zastúpený advokátom, a teda mu malo byť zrejmé, že podľa výsledku konania

sp. zn. 13 C 106/2012 sa následne musí dodatočne prejednať dedičstvo aj po matke sťažovateľa [REDAKOVANÉ], konania ktorého bol sťažovateľ tiež účastníkom.

7.2 Podľa predloženej chronológie úkonov okresný súd taktiež sledoval stav dedičského konania vedeného pod sp. zn. 13 D 235/2017 právoplatne skončeného 14. januára 2020, pričom v dôsledku jeho výsledku bolo potrebné znova rozšíriť okruh žalovaných a pripustiť zmenu žaloby (uznesenie č. k. 7 C 185/2009 z 21. februára 2020, pozn.). Po právoplatnosti uznesenia o pokračovaní v konaní (uznesenie č. k. 7 C 185/2009 z 1. júna 2020, pozn.) okresný súd konal vo veci samej zadovážením znaleckého posudku, ktorý bol 7. januára 2021 doručený sporovým stranám na vyjadrenie, a následne nariadením pojednávania na 24. marec 2021, ktoré bolo zrušené z dôvodu predĺženia núdzového stavu.

7.3 V súvislosti s námietkou nesprávneho postupu súdu okresný súd vo svojom vyjadrení upriamil pozornosť aj na správanie sa sťažovateľa v priebehu vedenia súdneho sporu. Okresný súd na žiadosť sťažovateľa odročil trikrát riadne nariadené pojednávania (23. novembra 2009, 7. novembra 2012, 28. novembra 2012), sťažovateľ adresoval súdu žiadosti o predĺženie lehoty určenej vo výzve súdu na predloženie dôkazu o podaní návrhu na dodatočné dedičské konanie po jeho predchodkyni [REDAKOVANÉ] (žiadosti sťažovateľa z 8. februára 2011 a 23. februára 2011), kde v konečnom dôsledku podnet na dodatočné dedičské konanie bol podaný 4. októbra 2011 samotným súdom, nie sťažovateľom. Obdobne tak sťažovateľ požiadal o predĺženie lehoty na základe výzvy súdu na predloženie dôkazu o podaní návrhu na dodatočné dedičské konanie po jeho právnej predchodkyni [REDAKOVANÉ] (18. decembra 2017), podanie predmetného návrhu ale oznámil okresnému súdu až 12. februára 2018.

7.4. Na záver vyjadrenia okresný súd poukázal na to, že sťažovateľ nevyužil možnosť podať sťažnosť na prietahy súdu v zmysle § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, čím by umožnil predsedovi súdu odstrániť prípadnú nečinnosť v predmetnej veci.

III.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ vo svojej replike predniesol, že skutočnosti uvádzané okresným súdom nepovažuje za spôsobilé spochybniť opodstatnenosť jeho ústavnej sťažnosti.

8.1 Vo vzťahu k žiadosti o odročenie pojednávania nariadeného na 28. november 2011 sťažovateľ nepoprel, že žiadal o jeho odročenie, avšak súd toto pojednávanie odročil „... *za účelom posúdenia návrhu žalovanej v 3. rade zo dňa 18. 11. 2009 na prerušenie konania*“. Je teda zrejmé, že aj bez žiadosti sťažovateľa by okresný súd predmetné pojednávanie neuskutočnil. Pokiaľ ide o ďalšiu žiadosť sťažovateľa o odročenie pojednávania nariadeného na 7. november 2012, súd vec riadne prejednal a odročil ho na 28. november 2012. Toto pojednávanie okresný súd odročil z dôvodu rozhodovania o návrhu sťažovateľa na prerušenie konania (k tomu pozri bod 8.2). Podľa názoru sťažovateľa predmetné žiadosti o odročenie pojednávania nemali významný vplyv na celkovú dĺžku konania (11 rokov a 6 mesiacov).

8.2 V postupe okresného súdu vidieť obdobia nečinnosti, ako aj časové odstupy medzi procesnými úkonmi nezodpovedajúce náročnosti týchto úkonov, ako napríklad obdobie od 28. novembra 2012 do 13. júna 2013, keď okresný súd rozhodol o návrhu sťažovateľa na prerušenie konania (6 mesiacov).

8.3 K výhradám okresného súdu, ktoré sa týkajú dedičských konaní po právnych predchodcoch sťažovateľa, tento uviedol, že mu z procesného postavenia žalovaného v súdnom spore nevyplývajú žiadne povinnosti iniciovať akékoľvek konania, a to aj vrátane dedičského konania. Pokiaľ ide o samotné rozhodnutia o prerušení konania, okresný súd nevysvetlil, prečo rozhodol, že o žalobe žalobcov konať nemôže, a vec neposúdil tak, ako mu to umožňuje § 63 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

8.4 Vo vzťahu k výhrade okresného súdu týkajúcej sa chýbajúceho podania sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi súdu (bod 7.1 posledná veta) poukázal na prax Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej sťažnosť predsedovi súdu nie je účinným prostriedkom nápravy, na ktorú rovnako reflektuje aj ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s porušením jeho základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na jeho tvrdení, že k porušeniu týchto práv došlo nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní, akcentujúc celkovú dĺžku súdneho sporu.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už citovaného práva vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

11. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

12. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania

(2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

14. Čo sa týka hodnotenia právnej a skutkovej zložitosti napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že spory o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva tvoria bežnú agendu všeobecných súdov a v konkrétnom prípade sťažovateľa nešlo o zložité právne posúdenie veci. Zvýšená skutková zložitnosť premietnutá do nevyhnutnosti vypracovania znaleckého posudku k určeniu hodnoty nehnuteľnosti priebeh konania výraznejšie neovplyvnila (ustanovenie znalca 30. septembra 2020, doručovanie znaleckého posudku stranám sporu 7. januára 2021, pozn.). Okresný súd pritom musel v priebehu konania riešiť viaceré otázky najmä procesnej povahy, keďže predmet sporu ani okruh sporových strán nebol riadne ustálený a bolo nevyhnutné konanie opakovane prerušiť postupom podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP účinného do 30. júna 2016 (k tomu bližšie bod 7.1). Zvýšená procesná „náročnosť“ sporu sa prejavila aj v potrebe viacnásobne zisťovať stav s vecou súvisiacich civilných sporových a dedičských konaní či nevyhnutnosťou dodatočného prejednanie dedičstva po právnych predchodkyňach sťažovateľa (po nebohej [REDAKOVANÉ] dedičské konanie vedené pod sp. zn. D 144/2000 a sp. zn. 7 D 43/2010 a po nebohej [REDAKOVANÉ] dedičské konanie vedené pod sp. zn. 6 D 108/2008 a sp. zn. 13 D 235/2017; civilné sporové konania o určenie nehnuteľností patriacich do dedičstva vedené pod sp. zn. 10 C 105/2008, 8 C 226/2012 a 13 C 106/2012, pozn.).

15. Vo vzťahu k správaniu sťažovateľa ústavný súd nemohol ponechať bez povšimnutia, že z dôvodov na strane sťažovateľa (resp. jeho právneho zástupcu) okresný súd musel napr. odročiť pojednávanie nariadené na 23. november 2009, že pre neprítomnosť sťažovateľa na pojednávaní 7. novembra 2012 nemohol uskutočniť jeho plánovaný výsluch a pojednávanie odročené na 28. november 2012 muselo byť zrušené v dôsledku sťažovateľom podaného návrhu na prerušenie konania jeden deň pred pojednávaním (návrh doručený 27. novembra 2012).

15.1 Ústavný súd si nemohol nevšimnúť ani akcent repliky sťažovateľa smerujúci ku kritike postupu okresného súdu, z obsahu súdneho spisu je zrejmé, že práve sťažovateľovo správanie vykazovalo znaky pasivity a zdržiavania veci. Pasívny prístup sťažovateľa možno vidieť opakovane vo vzťahu k splneniu si uloženej povinnosti na výzvu súdu v určenej lehote (žiadosť o predĺženie lehoty doručená súdu 10. februára 2011 a 25. februára 2011), ktorá si vynútila zo strany súdu overovanie, či sťažovateľ návrh na dodatočné prejednanie dedičstva po svojej matke [REDAKOVANÉ] podal tak, ako tvrdil, keď napokon tento návrh podal okresný súd (4. októbra 2011). Na výzvu súdu zo 7. decembra 2017, aby sťažovateľ oznámil, či podal návrh na dodatočné dedičské konanie po [REDAKOVANÉ], tento reagoval žiadosťou z 18. decembra 2017 o predĺženie lehoty. Zámerné zdržiavanie veci možno konštatovať aj v návrhu sťažovateľa prednesom na pojednávaní 26. augusta 2020, keď síce súhlasil s vyporiadanim podielového spoluvlastníctva, ale navrhol prikázanie sporných nehnuteľností do jeho výlučného vlastníctva (vzájomná žaloba), a to takmer po 11 rokoch od podania žalobného návrhu proti jeho osobe.

16. K postupu okresného súdu ústavný súd uvádza, že hoci na prvý pohľad celková dĺžka konania vykazuje známky zjavnej neprimeranosti, podrobnejším preskúmaním postupu súdu je nutné konštatovať, že priebeh a dĺžku súdneho sporu nemohol výraznejšie sám až tak ovplyvniť. Z obsahu súdneho spisu ústavný súd zistil, že okresný súd od doručenia žaloby 30. septembra 2009 postupoval zásadne plynule, keď prvé pojednávanie vo veci nariadil na 23. november 2009, teda ani nie po 2 mesiacoch od doručenia žaloby. Niekoľko jednotlivých kratších období nečinnosti v trvaní

do 6 mesiacov ústavný súd zistil od 3. februára 2010 do 4. októbra 2011, keď okresný súd realizoval len jednoduché úkony overovania stavu súvisiacich dedičských konaní.

16.1 Ako už bolo spomínané v bode 7.1 a bode 14 nálezu, okresný súd nekonal v období od 11. decembra 2009 do 22. júla 2010 (6 mesiacov) a následne z dôvodu prerušenia napadnutého konania od 13. júna 2013 do 14. januára 2020 (6 rokov a 6 mesiacov).

16.2 Od momentu, keď okresný súd rozhodol o pokračovaní v napadnutom konaní uznesením č. k. 7 C 185/2009-185 z 1. júna 2020, bol už jeho postup naďalej plynulý (pozri prehľad úkonov v bode 7.3). Bezprostredne po odpadnutí objektívnej prekážky vyvolanej pandemickou situáciou okresný súd vec prejednal na pojednávaní 26. mája 2021 (oboznámil strany sporu s obsahom znaleckého posudku, vypočul strany sporu a vyhlásil dokazovanie za skončené) a rozsudkom č. k. 7 C 185/2009 zrušil podielové spoluvlastníctvo k nehnuteľnostiam, prikázal ich do podielového spoluvlastníctva žalobcov v podiele 1/2, z titulu vyporiadania spoluvlastníckych podielov zaviazal žalobcov zaplatiť žalovaným finančnú náhradu (sťažovateľovi ako žalovanému v 1. rade sumu 7 300 eur, pozn.), náhradu trov konania stranám sporu nepriznal.

16.3 Okresný súd plynule pristúpil i k vypracovaniu písomného vyhotovenia rozsudku, ktorý bol 24. júna 2021 doručovaný stranám sporu a po sťažovateľom podanom odvolaní (23. júla 2021) neodkladne realizoval úkony súdu prvej inštancie podľa § 373 a nasl. CSP smerujúce k predloženiu súdneho spisu podľa § 377 CSP odvolaciemu súdu. Súdny spis sa od 30. septembra 2021 nachádza na Krajskom súde v Košiciach na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa; v čase rozhodovania ústavného súdu tak vec nie je právoplatne skončená.

17. Napriek dĺžke konania, ktorá sa na prvý pohľad javí ako extrémna, nemožno vytknúť iba okresnému súdu sťažovateľom namietanú nečinnosť, izolovane ním indikovanú ku dňu podania ústavnej sťažnosti v trvaní 11 rokov a 6 mesiacov. Napadnuté konanie z pohľadu celkovej dĺžky utrpelo do značnej miery tým, že sa pre neustálený predmet sporu okresnému súdu napriek jeho aktívnemu postupu nepodarilo dosiahnuť meritórne rozhodnutie v z ústavnoprávneho hľadiska primeranej dobe, čo však nemožno pričítať výlučne na ťarchu súdu. Priebeh súdneho konania a jeho celková dĺžka boli negatívne ovplyvnené prevažne objektívnymi okolnosťami (bližšie body 7.1, 7.2 a 14 nálezu), pričom za účinnosti starých procesných predpisov (Občianskeho súdneho poriadku) nebolo možné postupovať voči sporových stranám pre nesprávne a neúplné podania tak rigorózne, ako to umožňujú procesné predpisy účinné od 1. júla 2016 (Civilný sporový poriadok), ani tie ale neumožňujú v konaniach začatých pred 1. júnom 2016 použiť sudcovskú koncentráciu konania (§ 470 ods. 2 druhá veta CSP). Priebeh a dĺžku konania ovplyvnilo do určitej miery i správanie sa sťažovateľa (body 7.3 a 15 tohto nálezu), čo v súhrne viedlo k oddialeniu dosiahnutia konečného rozhodnutia.

18. Ústavný súd tak uzatvára, že postupom okresného súdu v dôsledku jeho nečinnosti (v trvaní 1 a pol roka) vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania a vzhľadom na to, že sťažovateľova neistota stále nie je odstránená, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

19. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou,

vo veci konal a podľa 133 ods. 3 písm. c) zákona o ústavnom súde môže zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd sťažovateľa.

20. Prieťahy či nečinnosť súdu v konaní sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah súdu proti základným ústavne zaručeným právam a slobodám. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na primerané súdne konanie nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším prieťahom (ústavným príkazom konať), ale už raz vzniknutý prieťah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde.

21. Hoci ústavný súd konštatoval porušenie sťažovateľom namietaných práv (bod 1 výroku nálezu), neformuloval všeobecnému súdu zákaz pokračovať v porušovaní práv sťažovateľa ani príkaz konať bez zbytočných prieťahov, reflektujúc tak na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa sa vec nachádzala na súde druhej inštancie, ktorý bude rozhodovať o odvolaní sťažovateľa (bod 16.3 nálezu). Okresný súd tak vykonal v rámci svojej dispozície všetky úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa. Z uvedeného dôvodu ústavný súd v tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

23. Ústavný súd, vychádzajúc zo sťažovateľom požadovanej sumy 7 000 eur odôvodnenej v bode 6 tohto nálezu, ako i zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu, konštatujúc nečinnosť okresného súdu v trvaní 1 a pol roka, berúc do úvahy nielen celkovú dĺžku konania, ale i povahu veci, význam sporu pre sťažovateľa, jeho správanie (body 7.3 a 15 nálezu), a tým aj rozsah porušenia jeho namietaných práv, považoval za primerané finančné zadosťučinenie priznanie sumy 1 500 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

24. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 691,34 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

25. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu a priznal náhradu za tri právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania, podanie ústavnej sťažnosti a replika sťažovateľa. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2021 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len

„vyhláška“) predstavuje sumu 181,17 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,87 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 192,04 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2021. Trovy konania spolu 576,12 eur navýšené o daň z pridanej hodnoty 20 %, ktorej je právna zástupkyňa sťažovateľa platiteľom (§18 ods. 3 vyhlášky), predstavujú sumu celkom 691,34 eur.

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia (bod 3 výroku tohto nálezu) je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. decembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu